

Представяне на книги
Book Reviews

Представяне на книгата на „Изследвания върху
културите. Културни ориентири на управлението“

Янка Тоцева

Европейски политехнически университет
Имейл: yanka.totseva@epubg.eu



Книгата „Изследвания върху културите. Културни ориентири на управлението“ е публикувана от издателството на СУ „Св. Климент Охридски“ през 2019 г. Рецензенти са проф. д.пс.н. Снежана Илиева, проф. д.с.н. Георги Найденов и проф. д-р Даниела Сотирова.

Общият ѝ обем е 567 страници.

В началото авторът изказва своите благодарности към своите колеги и съмишленици от университетите у нас, към студентите от Стопанския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, към пишещи колеги, към приятели и любими хора.

В уводните бележки, озаглавени „Изследвания върху културата“, Цветан Давидков прави кратък преглед на проведените от него проучвания на националната и организационните култури през 1995, 2001, 2008 и 2014 година по методиката на Хеерт Хофстеде. След това обосновава появата на настоящата книга и извежда двата акцента в нея, които са свързани със съпоставянето и анализа на резултатите от четирите проучвания и от опита да се покаже ценността на изследователските резултати за доброто управление.

Основният текст е структуриран в четири части, последвани от списък на информационни източници, седем приложения и предметно-тематичен показалец.

Първата част е посветена на анализа на културната ситуация в организациите у нас в периода 1995–2014 г. по отношение на ценности, удовлетвореност и измерители на културата. Представянето им започва с трудовите ценности и с тяхната динамика през годините. На второ място се разглежда удовлетвореността от трудовата дейност и категориите, чрез които тя се обсъжда, динамиката на категориите във връзка с факторите на трудовата ситуация. Следва представянето и анализа на трудовата култура през призмата на четирите измерители по Хеерт Хофстеде – властово разстояние, избягване на несигурността, индивидуализъм–колективизъм и мъжественост–женственост.

Втората част на книгата е посветена на пъзела на субкултурното конкретизиране. В нея се анализира влиянието на фактори като възраст, пол, образование, семейно положение, трудов опит, големина на организацията, сфера на дейност на организацията, тип населено място и обща удовлетвореност. В уводните бележки към нея се аргументира необходимостта от отчитане на влиянието на субкултурите, защото общите данни, получавани на национално ниво, често се разминават с културните норми на определени групи (професионални или социални), от които се състои обществото или са твърде различни при младите и възрастните му членове. От 75 до 210 страница се представят и анализират установените връзки и зависимости на четирите измерители на културата с вече изброените фактори. В таблиците са представени както динамиката по отношение на годините, в които са правени изследванията, а така също се обсъждат и по-дълбоки вътрешни за организациите характеристики и зависимости.

В третата част, озаглавена „Добро управление“, се предлагат възможности за приложение на изследователските резултати в управлението на организациите и вземането на решения. В началото се прави теоретичен ана-

лиз на понятията „управление“, „организация“, „ръководство“, „лидерство“, „добро управление“, „управление в мултикултурна организационна среда“, а в заключителната част се предлагат ключови послания или препоръки и съвети за успешното управление на успешни мениджъри. Във втората точка се анализират общите културни ориентири на ефективното управление чрез конкретни примери и задаване на въпроси за последвали анализи, мнения, оценки и изводи. В третата точка „Мениджърите срещат културата“ на с. 230–270 е представен *кратък речник на доброто управление в контекста на културата* (национална, организационна, трудова).

Четвъртата (последна) част на книгата „Казуси“ предлага осем различни гледни точки на практикуващи успешни мениджъри, работещи на високи позиции в различни компании в различни населени места у нас, някои от които и с богат опит в работа в международни екипи и компании. Интервютата следват един и същ модел на представяне, но изборите, мненията, разсъжденията, оценките, които дават мениджърите са разнопосочни и много интересни, а също така и показателни за разнообразието на организационните култури, които функционират у нас. Част от казусите показват значимо различие спрямо националните норми – например за властово разстояние или за мъжественост. Мениджърите аргументират изборите си с особености като характер на дейността на фирмата, сфера на дейност, мениджърски стилове, възраст и образование на служителите и др.

От с. 400 до с. 567 са приложенията. Те са общо седем. В първото приложение са представени въпросниците, използвани в емпиричните социологически изследвания „Национални и организационни култури“, проведени през 1995, 2001, 2008 и 2014 година. Второто приложение (с. 453–483) представя едномерното разпределение на отговорите по години в табличен вид. Третото приложение (с. 484–520) представя интерпретационни таблици на измерителите за властово разстояние, избягване на несигурност, индивидуализъм–колективизъм и мъжественост–женственост в духа на Хофстеде. Четвъртото приложение (с. 531–523) дава възможност да се види мястото на България в съпоставителен план с други държави, за които има изследвания по четирите измерителя на културата по методиката на Хофстеде. Петото приложение представя резултати от други изследвания и източници основно български, но и на самия Хофстеде. В приложение шест са представени демографските характеристики на изследваните лица в четирите емпирични социологически проучвания, проведени от автора. Приложение седем предлага публикации върху национални, организационни и трудови (бизнес) култури за периода 2009–2019 г. В него са включени 394 публикации

на кирилица предимно на български автори и 111 на латиница, в голямата си част отново на български автори.

Предметно-тематичният показалец дава възможност на читателя бързо да намира интересуващото го в морето от емпирични данни и анализи, които книгата предлага.

Книгата представя резултати от дългогодишен изследователски процес, който отразява от една страна, устойчивите интереси на проф. Цветан Давидков към темата за националните и организационните култури. От друга страна, авторът предлага резултати, позволяващи да се видят не само общите за българската култура ценности, но и да се проследи тяхната динамика, да се направят предположения за тенденциите, както и да се опровергават по емпиричен път някои от очакванията за промяна.

В книгата не само се обобщават натрупаните от четирите изследвания данни, но те са анализират в сравнителен план. След това се подлагат на дискусия с успешни мениджъри, които споделят своя личен опит и наблюдения от работата на фирмите, в които работят и управляват.

Книгата е пример за методологически добре осмислена и методически подсигурана изследователска работа, която показва устойчиви научни интереси, а те допринасят за това да се постигат научни и изследователски цели. Резултатите имат и практико-приложен аспект, проличава връзката университет – бизнес, а академичната комуникация, макар да не присъства имплицитно, тя е изведена на други равнища.

Академичните цели могат да се видят в изследването на българската национална култура с инструмента на Хофстеде, и разработените на базата на получените резултати примери, казуси и въпроси, насочени към студентите от Стопанския факултет, а и от всички други специалности, които подготвят мениджъри. Практико-приложният аспект е в примерите, споделени от интервюираните мениджъри, които могат да се ползват както от техни колеги от практиката, така също и от студентите.

Книгата може да се разглежда като модел за академично писане и в широк план за научни изследвания, защото теоретичната част, макар и малка като обем на фона на целия текст, задава модел на задълбочен понятийно-терминологичен анализ. Също така обхватът на емпиричните социологически изследвания е национално представителен, а анализът на резултатите по едномерни показатели и в сравнителен по отношение на годините план заслужава висока оценка.

Книгата е много полезна както за учените (изследователите на културите, организациите и теориите и практиката на мениджмънта), а така също

и за практикуващите мениджъри на различни нива. Учени и изследовател биха могли да подобрят значимо качествата на своята комуникация със служителите, които ръководят, а също така и с висшестоящите мениджъри като насочат вниманието си към значимостта на различните измерения на културите и най-вече към влиянието на демографските фактори и субкултурите.

Ръкописът е представен на 07.09.2020 г.

Ръкописът е приет на 15.09.2020 г.

Manuscript was submitted: 07.09.2020.

Accepted: 15.09.2020.

Брой 45 на сп. „Реторика и комуникации“, октомври 2020 г. се издава с финансовата помощ на Фонд научни изследвания, договор № КП-06-НП1/39 от 18 декември 2019 г.

Issue 45 of the Rhetoric and Communications Journal (October 2020) is published with the financial support of the Scientific Research Fund, Contract No. KP-06-NP1/39 of December 18, 2019.